

מראי מקומות - יומא

כו:

א. תמיד קרב בתשעה

כתב רש"י, שסתמו כרבי אלעזר בן יעקב, שהמעלה אברים לכבש מעלהו גם למזבח, אבל לשיטת חכמים היה עוד אחד להעלות אברים למזבח. אבל התוספות (בעמוד א', ד"ה דתנן) חולקים על רש"י וסוברים שכוונת המשנה היא לומר שלעולם אינו פחות מתשעה, שהרי יתכן שמי שזכה להעלות האברים לכבש זכה גם להעלותם למזבח, נמצא שלא זכו אלא תשעה כהנים.

אבל הגבורת ארי תמה על זה, וסובר שודאי כיון שכבר זכה באיזו עבודה מעבודת היום, שוב אינו נכנס לפייס לעבודות אחרות. והוא פירש באופן אחר שלא מנו את הכהן שמעלה מהכבש למזבח, לפי שלא מנו אלא מניין הכהנים שהיו בין בתמיד של שחר ובין בתמיד של בין הערבים. וכתב לחדש, שבתמיד של בין הערבים לא הונחו האברים מתחילה על הכבש קודם שהעלאום על גבי מזבח. וביאה, שבשחרית היה נחלק כדי ליתן לכהנים זמן לקרות קריאת שמע ושאר דברים, ובאותו זמן היה האבר שוהה במלח כדי שיצא הדם יפה. אבל בתמיד של בין הערבים לא היה במה לחלק את הבאת התמיד על המזבח, שלא מצינו שאמרו הכהנים כלום בשעת הבאת התמיד של בין הערבים, ויש לומר שהובאו הכל מיד למזבח. וכיון שבתמיד של בין הערבים לא היה כהן שמעלהו למזבח, שוב לא מנו אותו במנין של הזוכים בפייס בשחרית.

ב. ושנים בידם שני גזירי עצים

פירש רש"י, שבשחרית אין צריך שני גזירין אלא בכהן אחד, שנאמר 'ובער עליה הכהן'. אולם עדיין צריך עיון, מדוע לא מנו כהן זה. וכתב הריטב"א שהזוכה בשחרית בתרומת הדשן, זוכה בסידור המערכה ולשני גזירי עצים [ומשמע שכיון שכבר מנאו לעיל, אין צריך לחזור ולמנות]. וכתב התוספות רי"ד שאין מונין את שני גזירי עצים, משום שהיו קודמין הרבה לאברי תמיד, כפי שאמרו להלן (לג.).

ג. אין מנסכין מים בחג אלא בתמיד של שחר

כתב הריטב"א (סוכה מט): שניסוך המים כשר אפילו בלילה (כמבואר בתענית ב:), ואף שהוא בא עם הזבח, מכל מקום ניסוך המים אינו חשוב כבא עם הזבח לפי שהוא חובת היום ולא חובת הזבח. ובתוספות (תענית ב: ד"ה איבעיא) כתבו שמה שאמרו אין מנסכין מים בחג אלא בתמיד של שחר, היינו שאינו חייב לנסך אלא בתמיד של שחר, אבל אם רוצה יכול לעשות גם בלילה.

ובאבני נזר (א"ח תצ"ה) הקשה על הריטב"א, שהרי שנינו בתוספתא (סוכה ג, ז) שעל מי החג חייבין משום פיגול, ואם אינו חשוב בא עם הזבח מדוע חייב משום פיגול, אלא ודאי חשוב בא עם הזבח אף שהוא חובת היום, והביא דוגמא לזה מדברי הרמב"ם ששתי הלחם קרבים בעצמם, אפילו בלא כבשים, אבל כשקרבים עם הכבשים הכבשים מתירים, וחייבים עליהם משום פיגול. אכן יעויין בהגהות הגר"א בתוספתא שם, שהגיה ל'ן יוצא וטמא', ולא נקט פיגול.

ד. ורגמוהו כל העם באתרוגיהן

פירש רש"י שהקושיא היא, מדוע הוצרך לכתוב 'באתרוגיהן', אלא ודאי בא ללמדנו שניסוך המים אינו אלא בשעת נטילת לולב. והתוספות ישנים כתבו, שאף שאנשי ירושלים היו נוטלין לולביהן כל היום, מסתמא לא היו בבית המקדש בשעת תמיד של בין הערבים, שלא היה זה זמן תפילה. והריטב"א הקשה, שיתכן שנקט אתרוגיהן לומר שלא חשו לכבוד מצות האתרוג, ורגמוהו בהם. ותיירץ, שפשוט הוא, שכיון שהכירו בו שהוא צדוקי, זהו כבודו של אתרוג לקדש בו ה' לענין זה.

ה. והיין בשלשה שלשה

הקשה השפת אמת, שאם לכבש התמיד שנסכו יין רביעית ההין, היה די בכהן אחד, אם כן בנסכי הפר, שהם חצי הין, יהא די בשני כהנים, שהוא ממש כפול. ותיירץ, שאפשר לומר שבכלי אחד נטלוהו יחד שלשה כהנים, ולכן הוצרכו לשלשה כהנים, שאם לא כן בקל יוכל להשפך. ומה שנקט השפת אמת שהיו מוליכים היין בכלי אחד, הרדב"ז (מעשה הקרבנות ו', י"ח) הסתפק בזה, האם היו מחלקים את היין לשלשה כלים, או שהביאו הכל בכלי אחד. וכתב, שלעולם היו מחלקים אותה לשלשה כלים, וכל אחד היה נושא כלי אחד, שזהו כבוד יותר, שדומה כמי שנושא דורון, ולא כמי שנושא משוי. ולדבריו חוזרת קושיית השפת אמת למקומה, וצריך עיון.

ו. אבל בקרבן יחיד אם רוצה להקריב יקריב

הקשה התוספות יום טוב, מדוע אין חוששים שמא יבואו להתקוטט, ולמה לא תקנו פייס. וכן הקשה המשנה למלך (תמידין ומוספין, ד', ט'), וצידד שהכהן שזכה בתמיד זכה גם בקרבנות היחיד [ולכאורה לשון המשנה לא משמע כן, וצריך עיון]. אבל כתב, שמהרמב"ם (מעשה הקרבנות ו', י"ט) לא משמע כך, שכתב שאם רצו להוליך נתחיה בפחות או ביותר יכולים (הגם שבירושלמי כתוב הביאו בששה, ואם כן יתכן שאותן ששה של התמיד היו זוכים בכל קרבנות יחיד, אבל הרמב"ם לא הביאו). עוד הביא מרש"י בסוגייתנו שמבואר שלא היה פייס לקרבנות יחיד, ואם רצה כהן יחידי להקריב את הכל, יקריב.

וכתב המשנה למלך, שאולי דוקא בקרבן ציבור חששו חכמים שיבואו להתקוטט, משום שעבודת הציבור חביבה להם יותר, אבל כתב שהוא דוחק. עוד הסתפק המשנה למלך האם הבעלים יכולים לברר לעצמן איזה כהן הם רוצים שיקריב קרבנם, או שמא כל הקודם זכה. והמנחת חינוך (קט"ו) כתב שפשוט שאין זה ביד הבעלים, וכל הקודם זכה (והחשש שיבואו להתקוטט הוא רק בקרבנות ציבור, כמו שכתב המשנה למלך). וכן נקט החזון איש (קכ"ו) כדבר פשוט שאין הבעלים יכולים לברר, והוא כתב, שכל הרוצה להקריב יקריב, ואם יש שנים או שלשה הרוצים, עושים פייס ביניהם, ושונה מקרבן ציבור, ששם קבעו חכמים חובה ומצוה לעשות פייס. ובהגהות מהר"י לנדא על הגליון נקט כהצד של המשנה למלך שיכולים הבעלים לפרט הכהן שירצו, ועיין שם במה שתיירץ הסתירה מדברי רש"י כאן לדבריו לעיל ב:.